

Додаток 2

до Стратегії розвитку
міста Івано-Франківська

Звіт про результати опитування представників бізнесу міста Івано-Франківська

м. Івано-Франківськ, 2016 р.

Документ розроблено за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Уряду Канади. Зміст документу є виключною думкою авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію Уряду Канади.

Проект ПРОМІС спрямовано на зміцнення муніципального сектору в Україні, впровадження ефективного демократичного управління та прискорення економічного розвитку шляхом підвищення спроможності українських міст у сфері демократизації врядування та місцевого економічного розвитку; створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу; підтримки процесу децентралізації та інтегрованого планування розвитку на місцевому, регіональному та національному рівнях.

www.pleddg.org.ua

Зміст

ВСТУП.....	5
1. МЕТОДОЛОГІЯ	5
2. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ	6
3. ЗАГАЛЬНИЙ СТАН БІЗНЕСУ ГРУПИ ОБСТЕЖЕНИХ ПІДПРИЄМСТВ	8
3.1. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВ.....	8
3.2. ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	8
3.3. РИНКИ ЗБУТУ ПІДПРИЄМСТВ.....	9
3.4. ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	9
4. ТРУДОВІ РЕСУРСИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	11
5. НЕРУХОМІСТЬ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	12
6. ОЦІНКА ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНАМИ ВЛАДИ	13
7. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ В МАЙБУТНЬОМУ	16
8. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА БІЗНЕС-КЛІМАТУ У МІСТІ.....	177

Перелік рисунків

Рис. 1. СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВ ЗА КІЛЬКІСТЮ ПРАЦЮЮЧИХ, %.....	8
Рис. 2. Чинники, що зумовлюють розміщення бізнесу у місті, %.....	8
Рис. 3. СТРУКТУРА РИНКІВ ЗБУТУ ТА РІВЕНЬ ЕКСПОРТНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ, %.....	9
Рис. 4. Чинники, що справляють негативний вплив на розвиток бізнесу, %	9
Рис. 5. Оцінка якості робочої сили.....	11
Рис. 6. Інформація про плани щодо розширення бізнесу, %.....	12
Рис. 7. Оцінка послуг, що надаються органами місцевої влади, %.....	13
Рис. 8. Роль місцевої влади в економічному розвитку і сприянні бізнесу	15
Рис. 9. Головні напрямки розвитку місцевої економіки, %	16
Рис. 10. Головні сектори економіки міста, %	16
Рис. 11. Загальні враження про місцеву владу та місцевий бізнес-клімат, %.....	17

Перелік таблиць

Таблиця 1. Вплив негативних факторів за значимістю на роботу бізнесу в м. Івано-Франківськ	10
Таблиця 2. Структура респондентів за чисельністю працівників у 2016 р.....	11

Вступ

У липні 2016 року було проведено опитування думки підприємців та керівників виробничих підприємств основних роботодавців міста Івано-Франківська. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування розвитку міста із залученням найбільш активних представників громади, а саме суб'єктів підприємницької діяльності, які беруть на себе найважливішу функцію щодо економічного зростання, є основними інвесторами місцевої економіки, створюють нові робочі місця та забезпечують конкурентоздатність території міста.

Результати опитування є дуже важливим етапом аналітичної роботи, вони надають можливості визначитися з пріоритетними стратегічними напрямками розвитку міста у майбутньому, його здатністю конкурувати з іншими містами України за інвестиції, матеріальні та трудові ресурси. Метою опитування є отримання корисної та достовірної інформації для членів Робочої групи зі стратегічного планування (далі РГ) стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця у місті.

Серед запитань анкети – історія і статус підприємств, характер бізнесу, структура збуту, робоча сила, оцінка персоналу, інформація про вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на діяльність підприємств, оцінювання умов ведення бізнесу на території міста, послуги, що надаються органами влади та місцевого самоврядування, рівень стосунків з ними. Результати оцінювання умов ведення підприємницької діяльності є вельми важливими для розробки Стратегії розвитку міста Івано-Франківська.

Звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти міста Івано-Франківська, їхнє спільне ставлення до міської влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє міста – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Робочій групі зі стратегічного планування міста в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату.

Висловлюємо вдячність усім представникам підприємств та підприємцям, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію Робочій групі зі стратегічного планування.

1. Методологія

Стратегічне планування передбачає безпосередню участь у процесі представників різних секторів територіальної громади. Саме тому дослідження думки представників місцевого бізнесу є обов'язковим елементом аналізу середовища в процесі стратегічного планування. Зібрана аналітична інформація зводиться до єдиного документу, який відображає консолідовану думку представників органів місцевого самоврядування, ділових кіл та громадськості міста відносно спільних планів, узгодження напрямів розвитку, визначення пріоритетних для розвитку галузей економіки та бажання співпрацювати в рамках роботи над зміцненням місцевої економіки.

В ході проведення інтерв'ювання було заповнено 116 анкет. Серед опитуваних як юридичні так і фізичні особи:

- мікробізнес (підприємці та підприємства з кількістю найманих працівників до 10 осіб) – 92 підприємства;
- малі підприємства (з кількістю працівників до 50 осіб) – 18 підприємств;
- середній і великий бізнес (понад 51 працівник) – 6 підприємств.

Із 116 респондентів 51% чоловіки, 49% жінки. Вік респондентів:

- від 18 до 20 років – 0,95%;
- від 21 до 35 років – 20%;
- від 36 до 50 років – 47%;
- від 51 до 65 років – 31%;

- від 65 років – 0,95%.

У цьому звіті зведено узагальнені відповіді представників юридичних та фізичних осіб підприємців, що працюють на території міста Івано-Франківська.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей респондентів запевнили, що цей звіт не міститиме посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах є конфіденційною.

Зрозуміло, що опитування 116 представників місцевого бізнесу не може абсолютно відобразити думку всієї бізнесової спільноти міста, але ці суб'єкти представляють сектор малого, середнього та великого бізнесу, репрезентують частину міської економіки та є джерелом створення нових робочих місць, надходжень до міського бюджету та створення регіонального валового продукту на території міста.

2. Основні висновки

- Переважна кількість підприємств було засновано після 1990 року. Значна частина новостворених підприємств – це переважно мікро, малі та середні підприємства. Основна частина опитаних респондентів представляє такі сфери підприємницької діяльності: торгівля (49%), промислове виробництво (8%), виробництво продуктів харчування (0,9%), громадське харчування (8%), побутове обслуговування (8%), будівництво та виробництво будівельних матеріалів (0,9%), проектування і консалтинг (0,9%), інформаційне забезпечення (3%), організація дозвілля та розваг (2%), комунальне обслуговування (0,9%), освіта і навчання (3%), туризм і готельний бізнес (9%), транспортне обслуговування (2%), сільське господарство (0,9%), охорона здоров'я (4%) та інше (5%).
- Для 62% опитаних підприємств однією з основних причин розміщення в Івано-Франківську є достатня кількість споживачів для бізнесу та кваліфікована робоча сила, для 24% – наявність важливих постачальників сировини і компонентів для розвитку, для 22% – територіальне і транспортне розташування, для 16% – база для наукових досліджень і розробок, для 10% – група галузей, споріднених за профілем, для 9% – вартість землі та нерухомості.
- Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток власного бізнесу. До вагової групи чинників увійшли: загальна економічна ситуація – згадувалася 66% всіх респондентів; внутрішня конкуренція (47%), витрати на енергію (27%), нестача кваліфікованої робочої сили (24%), недоступність фінансування (18%), місцевий бізнес-клімат та вартість робочої сили (10%), низький рівень співпраці влади та бізнесу і адміністративний тиск з боку органів влади (9%), іноземна конкуренція, застарілі засоби виробництва та неякісні адміністративні послуги (5%).
- Збут товарів та послуг підприємствами – респондентами, які взяли участь у опитуванні, здійснюється в межах області (69%), в інших областях України (20%). Решта товарів та послуг реалізується в інші країни Європи та світу – 9% та СНД – 2%. Рівень експортної орієнтації економіки міста є не надто високим.
- Земельна ділянка, якою підприємство володіє на правах власності, або яку орендує є достатньою для розширення бізнесу чи будівництва - вважає 26% опитаних, 90% опитаних вказали на недостатність земельних площ для розвитку. Не планує здавати в оренду чи продати землю або споруди, що не знадобляться у майбутньому, 82% опитаних, 10% планують, а 24% розглядає таку можливість.
- Про плани інвестувати в розширення власного бізнесу у межах міста, де працюють, вказали 20% опитаних респондентів, розглядають таку можливість 38%, не розглядають 58%. Загальний обсяг зазначених респондентами інвестицій, які вони планують вкласти в розширення свого бізнесу в місті Івано-Франківську у 2016-2020 рр., складає 10 824,5 тис. грн. При цьому підприємства планують створити

додатково 461 робоче місце. Ця сума є значним інвестиційним ресурсом для міста і місцева влада має прикласти максимум зусиль для створення сприятливого інвестиційного клімату та створити відповідні умови для реалізації інвестиційних планів підприємств.

- Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про місто як місце для ведення бізнесу. П'ять респондентів оцінили місто як місце для ведення бізнесу на «відмінно». На «добре» місто оцінили 46 підприємців, 53 – на «задовільно», 5 респондентів – на «погано», а 7 респондентів не мають власної думки з цього питання.
- Підприємці вказали, що сильні сторони міста з точки зору ведення бізнесу це: територіальне розміщення поруч з Карпатами, розвиток туристичного потенціалу, людські ресурси, розвинута різнопланова інфраструктура в місті, наявність транспортної можливості для туристичного хабу, зокрема для Буковелю, наявність вищих навчальних закладів, активна позиція жителів, інвестування в місто зі сторони «заробітчан», наявність у місті ЦНАП, природні умови регіону.
- Слабкі сторони міста з точки зору ведення бізнесу: низький рівень платоспроможності населення, відсутність «нормальної» місцевої законодавчої бази для ведення бізнесу, відсутність стратегії розвитку міста, відсутність підтримки від місцевої влади та співпраці, місцева конкуренція («оскільки місто маленьке, а аналогічних бізнесів багато»), низька заробітна плата відносно інших міст України, відсутність системного розвитку міста та його інфраструктури.
- Респонденти вважають недостатньо ефективною роботу органів місцевого самоврядування для розвитку бізнесу, в таких сферах, як: надання земельних ділянок для ведення бізнесу, покращення доступу до капіталу, надання в оренду / відчуження комунального майна, надання дозволів та погоджень, забезпечення прозорості тендерних процедур, розвиток інфраструктури міста, забезпечення сприятливих умов для започаткування бізнесу, сприяння експорту місцевої продукції та товарів, збір і вивезення сміття, гарантування безпеки та правопорядку, встановлення ставок місцевих податків та зборів, діяльність Центру надання адміністративних послуг, доступ до інформації.
- Респонденти, маючи змогу вибирати із запропонованих напрямів розвитку міста, які мають бути відображені в Стратегії розвитку, розподілили свій вибір таким чином: розвиток малих і середніх підприємств – 63% відповідей, розвиток промислового виробництва – 39%, залучення інвестицій – 33%, підтримка та запровадження наукових досліджень – 20%, розбудова бізнес-інфраструктури, покращення міської інфраструктури та енергоефективність – 16%, розвиток соціальної сфери і інфраструктури – 13%, активізація громади – 12%, благоустрій та просторовий розвиток – 11%, розвиток інфраструктури відпочинку – 9% відповідей.
- До перспективних галузей економіки для майбутнього економічного розвитку міста представники бізнесу віднесли: розвиток туризму – 73% відповідей, торгівля та послуги – 45%, інформаційні технології – 33%, деревообробна та меблева промисловість – 27%, харчова та переробна промисловість – 23%, будівництво та виробництво будівельних матеріалів – 16%, освіта і освітні послуги – 16% респондентів.

3. Загальний стан бізнесу групи обстежених підприємств

3.1. Економічна характеристика підприємств

Тридцять з опитаних підприємств були засновані після 1990 року, 61 підприємство засноване після 2000 р., 24 підприємства засновані після 2010 р. і лише 1 підприємство засноване до 1990 року. Значна частина новостворених підприємств – це переважно мікропідприємства – 92 суб'єкти бізнесу, малих підприємств – 18 суб'єктів, середніх і великих підприємств – 6.

Рис. 1. Структура підприємств за кількістю працюючих, %

Основна частина опитаних респондентів представляє такі сфери підприємницької діяльності: торгівля (49%), туризм і готельний бізнес (9%), громадське харчування, промислове виробництво та побутове обслуговування (8%), охорона здоров'я (4%), інформаційне забезпечення та освіта і навчання (3%), організація дозвілля та розваг і транспортне обслуговування (2%).

3.2. Фактори розміщення підприємств

Респондентам було задане запитання про чинники, які є найбільш важливими для розвитку їх бізнесу, тобто ті, які впливають на розміщення підприємства саме в даному місті.

Рис. 2. Чинники, що зумовлюють розміщення бізнесу у місті, %

На кваліфіковану робочу силу необхідну для бізнесу та достатню кількість споживачів для бізнесу вказали 62% респондентів; 24% – на наявність у місті важливих постачальників сировини і компонентів для розвитку бізнесу; 22% – на територіальне і транспортне розташування, сприятливе для бізнесу; 16% – що є база для наукових досліджень і розробок, потрібних бізнесу; 10% – існує група галузей, споріднених за профілем з бізнесом (кластер галузей); 9% – вартість землі та нерухомості, прийнятна для бізнесу.

3.3. Ринки збуту підприємств

Збут товарів, робіт та послуг підприємствами-респондентами, які взяли участь в опитуванні, здійснюється в межах області (69%), в інших областях України (20%). Решта товарів та послуг реалізується в інші країни Європи та світу – 9% та СНД – 2%.

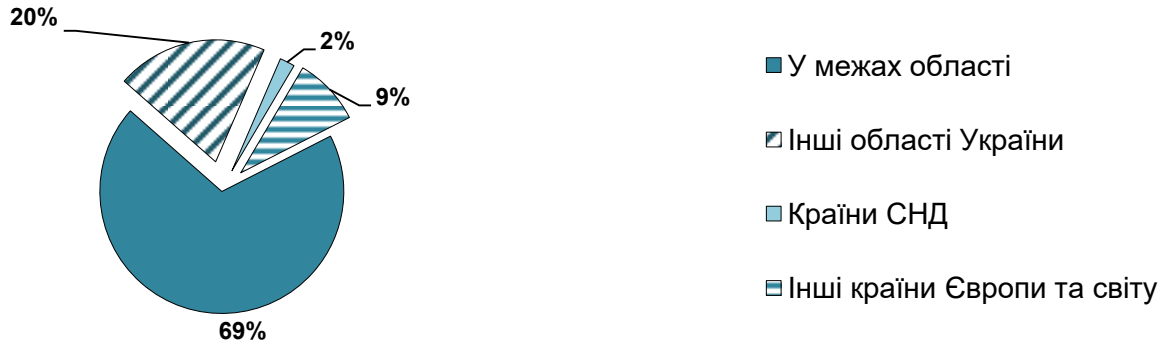

Рис. 3. Структура ринків збуту та рівень експортної орієнтації підприємств, %

3.4. Перешкоди для розвитку бізнесу

На запитання про перешкоди для діяльності респонденти відповіли, що найбільш негативно впливають: загальна економічна ситуація – 66%; внутрішня конкуренція – вказали 47% опитаних; нестача кваліфікованої робочої сили – 24%; витрати на енергію – 27%. Повний перелік негативних факторів та визначення їх впливу наведено на рис. 4.

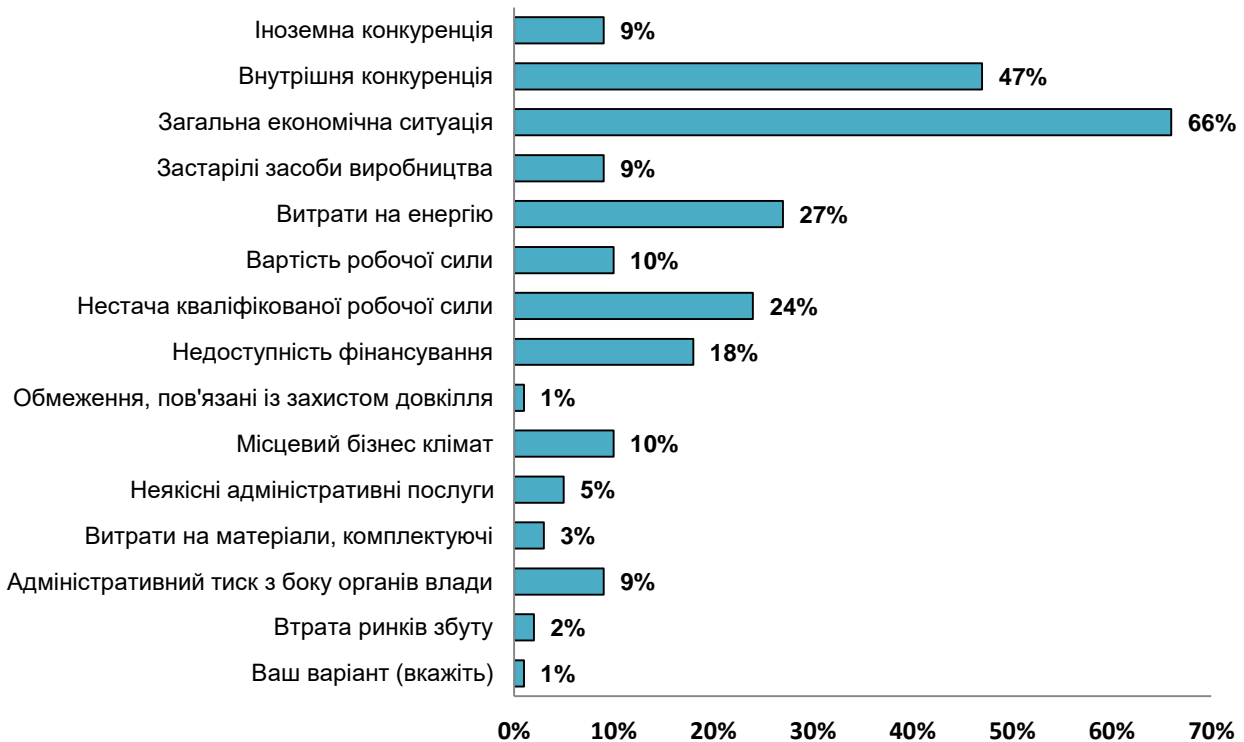

Рис. 4. Чинники, що справляють негативний вплив на розвиток бізнесу, %

На діяльність всіх опитаних респондентів однаково значною мірою впливає такий чинник як загальна економічна ситуація, а вплив інших факторів має деякі відмінності в залежності від розміру підприємства за кількістю працівників (таблиця 1).

Таблиця 1. Вплив негативних факторів за значимістю на роботу бізнесу в м. Івано-Франківськ

Мікропідприємства		Малі		Середні		Великі	
Загальна економічна ситуація	64%	Загальна економічна ситуація	72%	Загальна економічна ситуація Нестача кваліфікованої робочої сили	60%	Загальна економічна ситуація Вартість робочої сили Адміністративний тиск з боку органів влади	100%
Внутрішня конкуренція	49%	Нестача кваліфікованої робочої сили	56%	Внутрішня конкуренція Витрати на енергію	40%		
Витрати на енергію	22%	Витрати на енергію Внутрішня конкуренція	44%	Застарілі засоби виробництва Вартість робочої сили Адміністративний тиск з боку органів влади	20%		
Нестача кваліфікованої робочої сили Недоступність фінансування	16%	Іноземна конкуренція	22%				
Місцевий бізнес-клімат	12%	Недоступність фінансування	17%				
Низький рівень співпраці влади та бізнесу Вартість робочої сили	9%	Застарілі засоби виробництва Низький рівень співпраці влади та бізнесу Вартість робочої сили	11%				

4. Трудові ресурси та їх використання

Структура підприємств-респондентів за чисельністю працівників у поточному 2016 році становить:

- Кількість мікропідприємств (кількість працівників до 10 осіб) – 92.
- Кількість малих підприємств серед опитаних (кількість працівників до 50 осіб) – 18.
- Кількість середніх і великих підприємств серед опитаних (понад 51 особу) – 6.

На опитаних підприємствах у 2016 р. зайнято всього 1179 осіб, у т. ч. жінок 626 осіб. Розподіл підприємств за чисельністю зайнятих у 2016 р. наведено у таблиці 2.

Таблиця 2. Структура респондентів за чисельністю працівників у 2016 р.

	Кількість	Працівники, всього	у т. ч. жінки
Мікропідприємства (до 10 осіб)	92	369	195
Малі (до 50 осіб)	18	392	206
Середні і великі (понад 51 особа)	6	418	225
Всього	116	1179	626

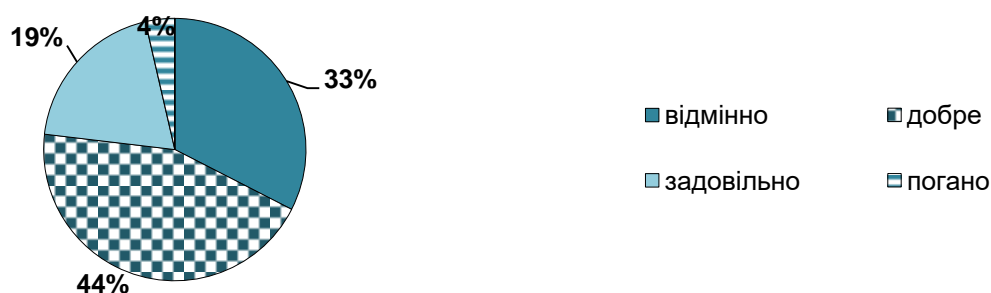
Питома частка жінок в загальній чисельності опитаних респондентів складає: на мікропідприємствах 53%, на малих підприємствах 52,5%, на середніх – 45%.

Найбільше жіноча праця задіяна в секторі торгівлі, побутового обслуговування та громадського харчування, освіти, туризму та дозвілля (від 80 до 100%). В сфері промислового виробництва, в залежності від виду продукції, що виготовляється, кількість зайнятих жінок коливається від 10% до 70%.

За інформацією, вказаною в анкетах респондентів, розмір середньої заробітної плати у 2016 році (на період опитування) складає 3458 грн. Найвища заробітна плата, яку було зазначено підприємствами у 2016 році – 10000 грн., найнижча – 1250 грн.

Середня заробітна плата працівників у розрізі різних за розміром підприємств:

- мікропідприємства – 2618 грн. (діапазон від 1250 грн. до 10000 грн.);
- малі підприємства – 2797 грн. (діапазон від 1300 грн. до 5000 грн.);
- середні і великі підприємства – 4073 грн. (діапазон від 3000 грн. до 6157 грн.).

Рис. 5. Оцінка якості робочої сили

Респонденти оцінили якість робочої сили підприємств (рис. 5).

Нестача висококваліфікованої робочої сили є проблемою для більшості підприємств. Труднощі вже сьогодні відчуває 31 підприємство, а 12 підприємств очікують, що такі труднощі виникнуть у майбутньому.

Підприємства відчувають дефіцит як висококваліфікованих спеціалістів, так і працівників робочих професій, зокрема таких як: комерційний керівник, бухгалтер, оператор виробничих ліній, інженери, інженер-конструктор, технічні працівники, формувальник, столяр, дизайнер, хлібопекар, шеф-кухар, кондитер, кухар; менеджер з реклами, продавці, менеджер зі збуту; прибиральниця, офіціант, адміністратор, покоївки, бармени, перукар, касир торгового залу.

5. Нерухомість для ведення бізнесу та інвестиційна діяльність

Можливість розширення (наявний ресурс нерухомості) у даному місцезнаходженні мають 26 респондентів (22% від опитаних) і 90 респондентів такої можливості не мають. Це свідчить про наявність диспропорції у розподілі та користуванні ресурсами нерухомості і майна для розвитку бізнесу у місті.

У той же час, лише 10 (9%) з опитаних підприємств потенційно готові надати в оренду або продати частину своїх приміщень та земельних ділянок, які не використовуються в процесі діяльності та не будуть використовуватися в майбутньому. 24 респонденти (21%) розглядають таку можливість. Решта 82 підприємства (70%) взагалі не передбачають такі дії. Це свідчить про невеликий потенціал приватного сектору щодо покращення ситуації з вивільненням земельних ділянок чи приміщень для бізнесу.

Двадцять підприємств (17%) планують інвестувати в розширення бізнесу саме в місті Івано-Франківську, а 38 (33%) підприємств розглядає таку можливість у найближчі роки. Не планують розширювати свій бізнес у місті 58 підприємств (50%).

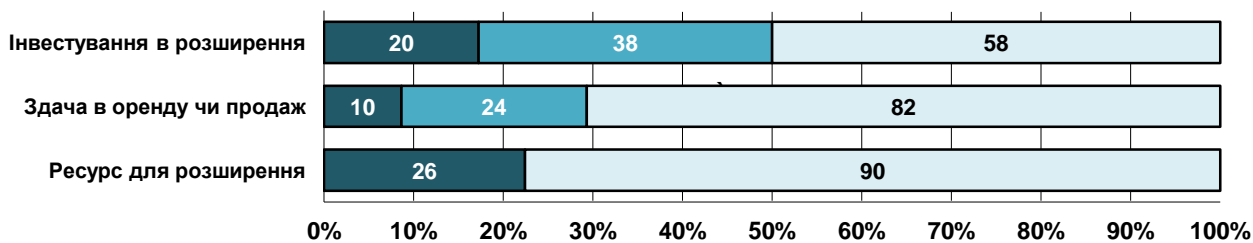

Рис. 6. Інформація про плани щодо розширення бізнесу, %

Респонденти зазначають, що готові інвестувати у розширення бізнесу вже протягом 2016 року. Деякі планують вкладення інвестицій впродовж 2017 – 2020 років.

Загальний обсяг зазначених респондентами інвестицій, які вони планують вкласти в розширення свого бізнесу в місті Івано-Франківськ у 2016-2020 рр., складає 10 824,5 тис. грн. При цьому підприємства планують створити додатково 461 робоче місце.

Мікропідприємства планують вкласти в розширення бізнесу 3 707,5 тис. грн. і створити 150 робочих місць. Середні підприємства – 700 тис. грн. та 110 робочих місць. Великий бізнес – 600 тис. грн. та 100 робочих місць.

Позитивним елементом місцевого економічного зростання є те, що більшу частину інвестицій у розширення виробництва планує здійснити малий бізнес – 5 817 тис. грн., при цьому запланована кількість створення додаткових робочих місць – 101.

Підприємства планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та технологій, здебільшого на постійній основі. Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно, допоможе зростанню місцевої економіки.

Розглядаючи інвестиційні плани підприємств міста Івано-Франківська, слід зазначити, що три підприємства з опитаних, планують інвестувати від 600 тис. грн. до 5 млн. грн.

Мікропідприємства планують інвестувати від 10 до 2 000 тис. грн., малі - від 2 тис. грн. до 5000 тис. грн., середні - від 200 тис. грн. до 700 тис. грн., велике – 600 тис. грн.

6. Оцінка послуг, що надаються органами влади

Респондентам було також запропоновано оцінити якість муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = погано).

Рис. 7. Оцінка послуг, що надаються органами місцевої влади, %

Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів та найбільше негативних оцінок отримали такі послуги як: надання земельних ділянок для ведення бізнесу (31 респондент дав оцінку «погано»), покращання доступу до капіталу (30 оцінок «погано»), оренда/відчуження комунального майна (23 оцінки «погано»), прозорість тендерних процедур та надання дозволів та погоджень (отримали однакову кількість – по 21 оцінці «погано»).

Позитивних оцінок «добре» та «задовільно» в сукупності найбільше отримали такі послуги, як: встановлення ставок місцевих податків та зборів – 56, доступ до інформації – 50, гарантування безпеки та правопорядку – 49, сприяння експорту – 47, забезпечення умов для започаткування бізнесу та прозорість тендерних процедур – по 46, надання дозволів та погоджень, оренда / відчуження комунального майна, діяльність Центру надання адміністративних послуг, розвиток міської інфраструктури та збір і вивезення сміття – по 44 респонденти.

Позитивних оцінок «відмінно» та «добре» в сукупності найбільше отримали такі послуги, як: діяльність Центру надання адміністративних послуг – 37,5 та доступ до інформації – 35,5.

Більшість респондентів на питання щодо дій влади, спрямованих на покращення бізнес-клімату в місті зазначили такі дії:

- Бути чесними і справедливими
- Підтримувати місцевого виробника, укладати угоди, в першу чергу, з місцевими виробниками
- Підключати до розробки стратегії розвитку міста науковців, фахівців, підприємців
- Вирішити проблеми пайової участі

- Спростити процедуру надання землі (продовження, переоформлення, види)
- Робити публічними схеми розміщення МАФів, літніх майданчиків
- Створювати Індустріальні порти
- Прибрати корупцію, хабарництво та політичну заангажованість
- Забезпечити стабільність правил гри для бізнесу – єдину та прозору систему стимулювання бізнесу
- Вдосконалити систему надання дозволів та погоджень у місті
- Забезпечити відкритість дій влади при відродженні комунального нерухомого майна
- Утримати в місті існуючі підприємства
- Налагодити партнерські зв'язки між підприємствами та навчальними закладами, які готують кадри для цих підприємств
- Відкрито пропонувати наявні земельні ділянки та приміщення колишніх промислових гігантів для нового бізнесу
- Залучати інвесторів та використовувати бюджетні кошти за призначенням
- Сприяти розвитку малого і середнього бізнесу шляхом зменшення фіскального навантаження та впровадження «програм лояльності» для новостворених підприємств
- Впровадити кредитування соціально-значущих бізнес-проектів
- Перестати лобювати інтереси певних підприємств
- Забезпечити населення робочими місцями, щоб мешканці міста були купівельноспроможними
- Не заважати працювати
- Надати місту привабливого виду для інвесторів та туристів
- Зменшити податки на землю
- Вивіз сміття та встановлення смітників
- Перевести документообіг в електронний вигляд
- Підтримувати дороги в хорошому стані, зробити місто чистішим, зменшити ціну на комунальні послуги, надавати краще освітні послуги для молоді
- Розвивати ІТ, стимулювати розвиток ІТ-технологічних проектів
- Забезпечити доступ до дешевих кредитів (під 3-5%)
- Забезпечити дерегуляцію підприємницької діяльності
- Вдосконалювати роботу ЦНАПу
- Основна задача місцевої влади – втримати перспективну молодь і надати їй можливість працевлаштування
- Звести до мінімуму втручання у діяльність підприємницьких структур (перевірки, щорічне обов'язкове переоформлення договорів оренди)
- Сприяти створенню бізнес-інкубаторів, проведенню тренінгів

Підприємців запитали також про роль місцевої влади в економічному розвитку і сприянні бізнесу, а також запросили оцінити запропоновані послуги за наступними критеріями: 1 – повністю згодні, 2 – скоріше згодні, 3 – скоріше незгодні, 4 – повністю незгодні. Респонденти активно підтримали всі з запропонованих послуг.

Рис. 8. Роль місцевої влади в економічному розвитку і сприянні бізнесу

Найбільшою популярністю серед респондентів користуються дії влади, спрямовані на:

- розвиток міської інфраструктури (дороги, мережі електро-, водо-, газопостачання);
- надання якісних адміністративних послуг, зокрема електронних;
- запровадження прозорих механізмів надання земельних ділянок;
- залучення інвестицій;
- запровадження прозорих механізмів використання комунального майна;
- фінансові стимули для розвитку бізнесу;
- покращення доступу до інформації;
- створення Центрів послуг для бізнесу;
- здійснення консультативного супроводу.

Розвиток робочої сили отримало найбільшу кількість негативних оцінок.

7. Напрямки розвитку місцевої економіки в майбутньому

Респонденти, маючи змогу вибирати із запропонованих напрямків розвитку лише три найважливіші, які мають бути відображені в стратегічному плані економічного розвитку міста, розподілили свій вибір наступним чином:

- Розвиток малих і середніх підприємств – 63%;
- Розвиток промислового виробництва – 39%;
- Залучення інвестицій – 33%;
- Підтримка та запровадження наукових досліджень – 20%;
- Покращення міської інфраструктури, розбудова бізнес-інфраструктури та енергоефективність – по 16%.

Рис. 9. Головні напрямки розвитку місцевої економіки, %

Рис. 10. Головні сектори економіки міста, %

Щодо найбільш перспективних для майбутнього економічного зростання галузей економіки міста Івано-Франківська респонденти дали наступні відповіді:

- туризм – 73%;
- торгівля та послуги – 45%;
- інформаційні технології (IT) – 33%;
- деревообробна та меблева промисловість – 27%;
- харчова та переробна промисловість – 23%;
- будівництво та виробництво будівельних матеріалів – 16%;
- освіта і освітні послуги – 16%;
- легка промисловість – 10%;
- паливно-енергетичний комплекс – 9%;
- транспорт, логістика – 9%;
- медичні послуги, краса та здоров'я – 8%;
- машинобудування – 8%;
- хімічна промисловість – 2%.

8. Загальна оцінка бізнес-клімату у місті

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про місто як місце для ведення бізнесу та оцінити його за наступними критеріями: 1 – відмінно, 2 – добре, 3 – задовільно, 4 – погано, 5 – немає думки.

П'ять респондентів оцінили місто як місце для ведення бізнесу на «відмінно». На «добре» місто оцінили 46 підприємців, 53 – на «задовільно», 5 респондентів – на «погано». П'ять респондентів відповіли на це запитання із зазначенням «немає думки».

За тими ж самими критеріями респондентам також запропонували висловити свої загальні враження про місцеву владу. Відповіді на це запитання також демонструють, що міській владі необхідно удосконалювати менеджмент та підвищувати ефективність комунікацій і співпраці влади та бізнесу.

Три респонденти оцінили якість роботи місцевої влади на «відмінно». На «добре» міську владу оцінили 34 підприємці, 65 – на «задовільно». Сім респондентів оцінили роботу міської ради, виконкому, міського голови та усіх виконавчих органів і служб як «погану». Також сім респондентів відповіли на це запитання із зазначенням «немає думки».

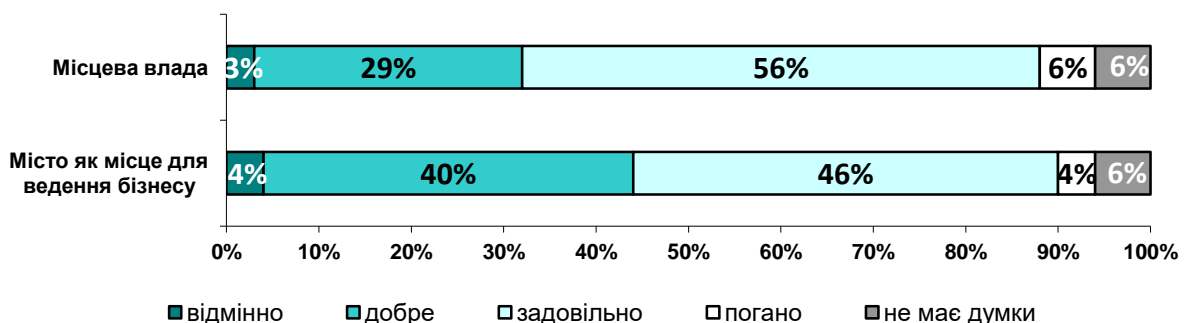

Рис. 11. Загальні враження про місцеву владу та місцевий бізнес-клімат, %

Серед найважливіших «сильних» сторін міста з точки зору ведення бізнесу підприємці виокремили такі як: територіальне розміщення поруч з Карпатами, розвиток туристичного потенціалу, людські ресурси, розвинута різнопланова інфраструктура в місті, наявність транспортної можливості для туристичного хабу, наявність вищих навчальних закладів,

активна позиція жителів, інвестування в місто зі сторони «заробітчани», наявність в місті ЦНАП, природні умови регіону.

Серед основних «слабких» сторін міста з точки зору ведення бізнесу підприємці зазначили, що це: низький рівень платоспроможності населення, відсутність «нормальної» законодавчої бази для ведення бізнесу, відсутність стратегії розвитку міста, недостатня підтримка від місцевої влади та співпраця, місцева конкуренція («оскільки місто маленьке, а аналогічних бізнесів багато»), низька заробітна плата відносно інших міст України, відсутність системного розвитку міста та його інфраструктури.